

De lever lacht

De hele wereld is een reisdoel geworden. Skiën in Colorado, vogels kijken op Paaseiland, sneeuwballen gooien in de Himalaya, demonstreren in de Stille Zuidzee - nu het allemaal kan, is de aardigheid eraf. In morele discussies valt op zeker moment altijd de vraag: waar moeten we de grens trekken? Mijn vakantie-grens is geen probleem meer, ik beperk me voortaan tot Europa. Liever de diepte dan de ruimte! Want eropuit trekken in Europa is op reis gaan in de geschiedenis, als je die een beetje kent tenminste.

Zo niet, dan is er altijd nog de kunst. Onlangs was ik in Göttingen voor een Händel-festival. Göttingen is een oude universiteitsstad in Midden-Duitsland. Overal aan de muren hangen kleine bordjes met daarop de namen van beroemde Duitsers (Goethe, Humboldt, Bismarck) die er een paar jaar hebben gestudeerd of gewoond. Het meest opmerkelijk was echter de reclame in een zeer Duitse gezondheidswinkel, waar een heilzaam preparaat werd aangeprezen met de mededeling: 'Die Leber lacht'. Als dat eens zou kunnen.

's Avonds werd in de oude aula van de universiteit een uitvoering gegeven van Bach's cantate 'Herkules auf dem Scheidewege', ooit een verjaarscadeau voor Kurprinz Friedrich Christian von Sachsen. Op 5 september 1733 werd hij elf jaar, en meer dan 250 jaar later mocht ik er getuige van zijn. Terwijl de deugd en de wellust om het hart van de jonge Hercules streden, vielen de jaren weg. Natuurlijk won de deugd, want zo ging dat nog in de achttiende eeuw, al konden we slechts hopen dat de jeugdige Kurprinz later het voorbeeld van de Griekse held zou volgen.

Maar voor Bach was ik niet gekomen. En inderdaad, hetzelfde thema klonk een stuk opgewekter in de versie van Händel ('The choice of Hercules') uit 1750. Ook achttiende eeuw, dus de illusie was niet vergeefs geweest. Göttingen zag er na afloop anders uit: alle auto's waren verdwenen, de bevolking liep rond met pruiken op en men begroette elkaar met een *révérence*.

De volgende dag werd de opera *Riccardo Primo* opgevoerd in het Deutsches Theater. Opnieuw overwon de deugd, nadat twee geliefden een tijdlang uit elkaar waren gehouden door een boosaardige tiran. Omdat een van de geliefden de koning van Engeland bleek te zijn, had de snoodaard geen schijn van kans. De muziek was even goddelijk als tijdloos, het decor zag eruit als een kijkdoos, met aandoenlijke bomen en muren van bordkarton, die - zoals het hoort - uit de hoogte kwamen neerdalen bij elke scène-wisseling. De zangers zongen alsof hun leven ervan hing. En zo was het ook.

Bij het naar buiten gaan had het publiek zichtbaar moeite om weer aan de twintigste eeuw te wennen. De pruiken verdwenen in de kofferbak, met de deugd veranderde het verleden opnieuw in een herinnering. Maar er was geen twijfel mogelijk (daarvoor hoefde je enkel te kijken naar de vrolijk huppelende dirigent in de orkestbak): meer dan vier uur lang had de lever gelachen.

(eind jaren '90, niet eerder gepubliceerd)